

POSTALI STE ŽRTVA KRIVIČNOG DELA? IMATE PRAVA NA POMOĆ!

I. Kome možemo da pomognemo?

Služba pomoći žrtvama krivičnih dela na osnovu Zakona CXXXV iz 2005. godine pruža pomoć onima koji su postali žrtve krivičnih dela i prekršaja protiv predmeta u vlasništvu. Službe su se organizovale u glavnom gradu u Budimpešti i u centrima županija.

Žrtva krivičnih dela i prekršaja protiv imovine nisu samo oni koji su pretrpeli neposrednu štetu, već i oni koji su posredno oštećeni, zbog počinjenog krivičnog dela ili prekršaja. Oštećenima se smatraju oni, koji su pretrpeli fizičku ili duševnu povredu (strah, uznemirenost) ili duševnu, psihičku traumu odnosno kojima je naneta takva materijalna šteta koja je u uzročno-posledičnoj vezi sa krivičnim delom.

Prava na pomoć imaju državljani Mađarske, državljani bilo koje zemlje članice Evropske unije, državljani zemalja van Evropske unije koji legalno borave na teritoriji Evropske unije, lica bez državljanstva, koja borave legalno u Mađarskoj, žrtve trgovine ljudima kao i oni državljani kojima pomoć pripada na osnovu međunarodnog ugovora ili reciprociteta između njihove matične države sa Mađarskom. Prava na pomoć imaju i oni državljani Mađarske koji žive u Mađarskoj, ali koji su za vreme legalnog boravka u inostranstvu postali žrtva namernog krivičnog dela uperenog protiv njegove ličnosti, ukoliko ima dokaza za to.

Lica koji su državljani zemalja van Evropske unije, koji legalno borave na teritoriji EU imaju prava na nadoknadu štete ukoliko imaju prijavljeni boravak na teritorije neke zemlje članice EU ili ako u Mađarskoj poseduju boravišnu dozvolu ili dozvolu na nastanjenje.

Jedan deo nadoknade pripada po subjektivnom pravu, a drugi deo samo u slučaju materijalne ugroženosti.

II. Informacija

Na osnovu gore navedenog zakona, lica koja su postala žrtve krivičnih dela i prekršaja protiv predmeta u vlasništvu na teritoriji Mađarske treba da dobiju besplatnu, brzu i stručnu pomoć radi rešavanja teškoća usled nastale situacije. Pravne službe za pomoć žrtvama u Budimpešti i u centrima županija su spremne da svakome ko im se obrati daju potrebne informacije, za to ne treba ni dokazivati

činjenicu oštećenosti. Služba daje informacije ne samo tim žrtvama koje su se njoj obratile već svima onima o kojima dobiju saznanje drugim putem.

Informacija sadrži sledeće:

- prava i obaveze žrtve u krivičnom ili prekršajnom postupku
- pomoć koja se može dobiti po osnovi da je lice postalo žrtva krivičnih dela ili prekršaja,
- uslovi i načini dobijanja pomoći
- druge mogućnosti pomoći
- dostupnost organizacija koje saraduju u postupku davanja pomoći
- preventivni saveti (da bi se izbeglo da ponovo postane žrtva krivičnih dela ili prekršaja)
- u slučaju trgovine ljudima mogućnost dobijanja potvrde o privremenom boravku i boravišne dozvole

III. USLUGE KOJE SE MOGU DOBITI

IV.

1. Osim dobijanja opštih informacija, žrtva ima prava na pomoć od službe da zastupa njene interese. Treba da bude obavestena o osnovnim pravima, o zdravstvenoj, socijalnoj brizi koja joj pripada i oko nadoknade štete kod osiguravajućih društva. U slučaju potrebe, služba pomaže da žrtva dođe što pre do ovih usluga.
2. Ako dalje rešavanje problema žrtve zahteva advokatsku pomoć, služba je dužna da žrtvu poveže sa službom pravne pomoći.
3. Žrtvi može biti potrebna brza novčana pomoć za osnovne potrebe (smeštaj, odeća, hrana, lekovi, putovanje). Služba za pomoć žrtvama po ovim pitanjima donosi odluku na osnovu ugroženosti ne zbog socijalne situacije žrtve, već zbog nastale situacije usled pretrpenog krivičnog dela ili prekršaja. U 2012. godini novčana pomoć koja se može odmah isplatiti je najviše 87.118 forinti.

V. UBLAŽAVANJE ŠTETE OD STRANE DRŽAVE

Žrtvama namernog, nasilnog krivičnog dela pripada i ublažavanje štete od strane države. Ako se pretrpena šteta kasnije po nekoj drugoj osnovi nadoknadi, u tom slučaju pomoć od strane države se smatra akontacijom i potrebno je da se vrati.

Na nadoknadu štete imaju prava oni koji su pretrpeli neposredne fizičke povrede, kome je usled krivičnog dela teško narušeno zdravlje, nadoknada štete pripada i njihovoj bližjoj rodbini. Ima prava na nadoknadu štete i lice koji se brine o sahrani žrtava koji su preminuli usled teškog krivičnog dela. Uslov je i materijalna ugroženost žrtve, koja se određuje na osnovu primanja, prihoda, materijalnog položaja žrtve. Materijalno ugroženim se smatra lice gde prihodi po članu

porodice u 2012. godini su manja od 174.236 forinti, odnosno oni koji primaju neki vid socijalne pomoći koji prema zakonu pripada.

Ublažavanje štete u formi mesečne pomoći se može zatražiti ukoliko žrtva krivičnog dela postane nesposobna za rad duže od 6 meseci, mesečna pomoć se isplaćuje najduže 3 godine, isplata prestaje, ukoliko žrtva po drugoj osnovi ostvari prava na redovnu materijalnu pomoć. Mesečna pomoć u 2012. godini može da bude najviše 87.1148 forinti. Jednokratna nadoknada materijalne štete u jednom iznosu, u zavisnosti od štete može da bude najviše 1.306.770 forinti, ova pomoć se vraća, ukoliko se nadoknada štete po drugoj osnovi (na pr. osiguranje) ostvari.

VI. POSTUPAK SLUŽBE ZA POMOĆ ŽRTVAMA

Korišćenje naknada i pomoći se ostvaruje po dobrovoljnoj osnovi i u saradnji sa nadležnim organima vlasti. Molba za brzu materijalnu pomoć i za nadoknadu štete od strane države se predaje u pismenoj formi ispunjavanjem određenog formulara. Formular se može skinuti sa veb sajta www.kimisz.gov.hu. Pravna pomoć i pomoć u postupku se može tražiti bez ikakvih formalnih obaveza. Uz molbu se prilažu dokumenti, odnosno potvrde nadležnih istražnih organa, tužilaštva ili sudstva koji vode postupak po krivičnom delu. Te potvrde obezbeđuje Služba za pomoć žrtvama, ukoliko žrtva u molbi nije priložila. Uz molbu se po potrebi prilaže i uverenje o socijalnoj ugroženosti.

Molba se može predati u bilo kojoj Službi pomoći žrtvama krivičnog dela.

Brza materijalna pomoć se može zatražiti u roku od pet dana nakon pretrpljene štete. Služba rešava molbu u roku od osam dana nakon prispeća. Ukoliko žrtva lično preda molbu sa potrebnom potvrdom, molba se rešava preko reda i obaveštava žrtvu o daljem postupku, odnosno o tome da li postoji obaveza da se dobijena materijalna pomoć vraća.

Pravna pomoć se može zatražiti bez obzira na proteklo vreme od pretrpljene štete, odnosno nastanka krivičnog dela.

Molba za ublaživanje štete od strane države se može zatražiti u roku od 3 meseca nakon nastanka štete (u izuzetnim slučajevima taj rok može da bude i duži). Molba se rešava u dve faze. U postupku saraduje Služba Glavnog grada ili centra županije, a rešenje donosi Pravna služba vladine kancelarije u Budimpešti.

Administrativni postupci po ovim predmetima su oslobođeni takse zbog toga da bi se ova mogućnost, bez obzira na materijalni položaj mogla primenjivati u što širem krugu.

Obaveza je Službe da prati čitav postupak ostvarivanja prava žrtava, da održava kontakt sa nadležnim institucijama i sa žrtvama.